

ADVIES OVER HET BESLUIT VAN DE VLAAMSE REGERING HOUDENDE DE VASTSTELLING VAN OVERKOEPELENDE REGELS VOOR HET CENTRAAL TOLKENBUREAU

SITUERING

Op 13 november 2015 werd het Besluit van de Vlaamse Regering houdende de vaststelling van overkoepelende regels voor het centraal tolkenbureau principieel goedgekeurd. De adviescommissie Vlaamse Gebarentaal ontving op 18 november een vraag tot advies over het besluit van het Vlaams Agentschap Personen met een Handicap.

ADVIES

De adviescommissie Vlaamse Gebarentaal brengt advies uit over artikel 2 (1°), artikel 3, artikel 5, artikel 6 (§2), artikel 9 en artikel 12 van het besluit:

- **“Art. 2.** *De agentschappen sluiten afzonderlijk een samenwerkingsovereenkomst met het centraal tolkenbureau. De samenwerkingsovereenkomst omvat:
1° de modaliteiten voor het inzetten van vliindertolken, teletolken en afstandstolken; (...).”*

“Art. 9. *Het centraal tolkenbureau heeft, na akkoord van het bevoegde agentschap en conform de modaliteiten in de samenwerkingsovereenkomst, de mogelijkheid om teletolken of afstandstolken in te zetten om de communicatie op afstand tussen horenden en slechthorenden of doven te verbeteren en te vergemakkelijken.”*

In artikel 2 en artikel 9 van het besluit is er sprake van teletolken en afstandstolken. Het is niet duidelijk wat onder de noemer “teletolken” en “afstandstolken” valt. Verwijst “teletolken” naar Video Relay Service en “afstandstolken” naar Video Remote Interpreting?

De adviescommissie Vlaamse Gebarentaal adviseert om ofwel dezelfde terminologie te gebruiken als in het advies van de adviescommissie over afstandstolken dat weldra uitgebracht wordt (“telecomtolken” voor VRS en “talk-op-afstand” voor VRI), ofwel de termen “teletolken” en “afstandstolken” duidelijk te definiëren in het besluit.

- **“Art. 3.** *De agentschappen nemen binnen de perken van de daarvoor op hun begroting ingeschreven kredieten en binnen de perken van het urencontingent, vermeld in het tweede lid, de kosten ten laste van de dienstverlening, verstrekt door tolken Vlaamse Gebarentaal en schrijftolken via het centraal tolkenbureau conform dit besluit en de voorwaarden die opgenomen zijn in de samenwerkingsovereenkomst.”*

De adviescommissie stelt in vraag of de bepaling “binnen de perken van de daarvoor op hun begroting ingeschreven kredieten” in artikel 3 van het besluit voldoende garantie biedt om een vroegtijdige uitputting van het budget tolkuren (zoals in 2014) in de toekomst te vermijden.

De adviescommissie Vlaamse Gebarentaal adviseert om de mogelijkheid te voorzien om het aantal tolkuren aan te passen buiten een BVR, bijvoorbeeld via het VAPH zelf.

- **“Art. 5.** *De agentschappen betalen de kosten van de door hen ten laste genomen dienstverlening uitsluitend aan het centraal tolkenbureau.*“

In de toekomst worden er mogelijk ook tolkdiensten verleend door andere bureaus dan het centraal tolkenbureau. In het buitenland, waaronder landen met een gelijkaardig aantal doven en tolken, worden tolkdiensten al door verschillende bureaus aangeboden. Artikel 5 kan in de toekomst mogelijk een rem betekenen op het opzetten van dienstverlening door andere bureaus dan het centraal tolkenbureau.

De adviescommissie Vlaamse Gebarentaal adviseert dit artikel te schrappen.

- **“Art. 6 §2.** *De ten laste genomen dienstverlening wordt op jaarbasis beperkt tot maximaal 18 uur of 90 uur voor gebruikers die ook een van de volgende verminderingen van hun gezichtsvermogen hebben:*
 1° *een gezichtsscherpte van minder dan 1/20 (0,05) aan het beste oog en met de best mogelijke correctie met bril of contactlens;*
 2° *een gezichtsveld dat gemiddeld niet groter is dan 10% aan beide ogen.*

Het VAPH kan een afwijking die geldt voor het hele lopende jaar, toestaan tot maximaal het dubbele aantal uren van het maximum, vermeld in tweede lid. Om die afwijking te kunnen genieten, moet aan al de volgende voorwaarden voldaan zijn:

- 1° *de afwijking wordt schriftelijk aangevraagd, met een omstandige motivatie van het dwingende karakter, gestaafd met alle nuttige attesten en documenten in functie van de bijzondere situatie. De aanvraag bevat ook een opgave van het nodige aantal uren op jaarbasis;*
- 2° *de aanvraag, vermeldt in punt 1°, wordt jaarlijks hernieuwd.”*

De commissie stelt vast dat het budget voor L-uren opnieuw niet verhoogd wordt. Ook de maxima van 18 uur en 90 uur (en eventuele verdubbeling) blijven ongewijzigd.

De adviescommissie Vlaamse Gebarentaal adviseert, zoals reeds aangegeven in het advies van 12 januari 2015 naar aanleiding van de uitputting van het budget tolkuren leefsituatie, om het budget voor L-uren te verhogen. Op die manier kan het recht op communicatie en toegankelijkheid, zoals vervat in Vlaamse, federale en internationale regelgeving, ook in de praktijk gegarandeerd worden.

- **“Art. 12.** *Het centraal tolkenbureau heeft als opdracht voor elk van de agentschappen om:*
 1° *als bemiddelaar op te treden tussen de aanvrager en de tolken Vlaamse Gebarentaal en schrijftolken;*
 2° *als klachtenbemiddelaar op te treden voor de tolkdienstverlening in het algemeen en misbruiken zo nodig aan de agentschappen te signaleren;*
 3° *voldoende uitgerust te zijn om:*
 a) *te kunnen voorzien in een optimale bereikbaarheid voor de gebruikers en daarvoor over een aangepast oproepsysteem beschikken;*
 b) *te kunnen voorzien in een optimale dienstverlening voor de gebruikers en daarvoor een online overzicht voor de opvolging van de beschikbare tolkuren ter beschikking stellen;*
 c) *de ideologische, filosofische of godsdienstige overtuiging van de gebruikers te eerbiedigen.*
Elk van de agentschappen kan voor de dienstverlening die het ten laste heeft genomen in de samenwerkingsovereenkomst de opdracht, vermeld in het eerste lid, verder concretiseren en eventueel uitbreiden.”

In artikel 12 van het besluit wordt de opdracht van het centraal tolkenbureau bepaald. Hieromtrent heeft de adviescommissie drie opmerkingen/vragen:

- De adviescommissie Vlaamse Gebarentaal merkt op dat in het besluit geen bepalingen met betrekking tot een transparante communicatie en informatie door het Centraal Tolkenbureau aan de Dovengemeenschap en de tolkgebruikers opgenomen zijn. Er wordt niet tegemoet gekomen aan de vraag van de Dovengemeenschap naar meer transparantie over het gebruik van tolkuren, zoals aangegeven in het advies van de commissie van 12 januari 2015 naar aanleiding van de uitputting van het budget tolkuren leefsituatie.

De adviescommissie Vlaamse Gebarentaal adviseert om in het besluit concrete bepalingen met betrekking tot een transparante communicatie en informatie ten aanzien van de Dovengemeenschap op te nemen.

- In artikel 12, 3°a) van het besluit is er sprake van een 'aangepast oproepsysteem'. Het is niet duidelijk wat dit oproepsysteem concreet inhoudt.

De adviescommissie Vlaamse Gebarentaal adviseert om dit duidelijker te omschrijven.

- In artikel 12, 3°b) van het besluit is er sprake van een 'online overzicht van de opvolging van beschikbare uren door gebruikers'. De adviescommissie merkt op dat er vandaag al een online overzicht beschikbaar is voor gebruikers. Het is niet duidelijk op welke manier het overzicht in de toekomst zal gewijzigd/verbeterd worden.

In het advies van de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal van 12 januari 2015 naar aanleiding van de uitputting van het budget tolkuren leefsituatie werd geopperd om meermaals per jaar tussentijdse controles en communicatie over het gebruik van tolkuren te organiseren. Dit werd niet vertaald in het besluit.

De adviescommissie Vlaamse Gebarentaal adviseert om 'tussentijdse controles en communicatie over het gebruik van tolkuren' op te nemen in het besluit.

- Tot slot heeft de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal nog een algemene opmerking ten aanzien van het besluit. Het besluit geldt enkel voor de beleidsdomeinen Onderwijs en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Het beleidsdomein Werk is een domein dat erg belangrijk is voor dove gebarentaligen.

De adviescommissie Vlaamse Gebarentaal adviseert om het beleidsdomein Werk mee op te nemen in het besluit.

Meer informatie over dit advies: Maartje De Meulder, voorzitter van de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal, voorzitter@adviesvgt.be of 02 553 69 89

Dit advies werd bezorgd aan:

- Vlaams Agentschap Personen met een Handicap, Ward De Bruecker, Dirk Vanderstighelen en James Van Casteren
- Raadgever Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Jo Vandeurzen, Ann Gaublomme
- Fevlado, Filip Verstraete

Namens de adviescommissie Vlaamse Gebarentaal
Maartje De Meulder, voorzitter